

САДОВО-ПАРКОВЕ МИСТЕЦТВО

Своєрідною галуззю архітектури є штучні зелені насадження – сади і парки.

Садово-паркове мистецтво - це створення садів, парків та інших територій, що озеленюються.

Парки є складними композиціями, які розробляються архітекторами ландшафтної архітектури. Величезне значення має розміщення зелені: кущів, груп дерев, просторих галявин. Важливими компонентами є доріжки, майданчики, тераси, драбини, басейни, каскади, фонтани, декоративна скульптура, пов'язана з водоймищами або розставлена на алеях.

Із прадавніх папірусів відомо про палацові й храмові парки Єгипту. Висячі сади Семіраміди - "сьоме чудо світу" - були зведені у ІХ столітті до н.е. поблизу Вавилона. Згодом і в європейських країнах з'явилося чимало палацових і садибних парків. У них гармонійно об'єдналися смак власників і таланти архітекторів, і майже всі вони стали найцікавішими зразками садово-паркового мистецтва. Із французьких парків найбільш відомий Версальський парк. У Німеччині - це Потсдамські парки, в Іспанії - парк Гуеля. Композиція парку може бути найрізноманітнішою. У багатьох парках планування підкаже рельєф місцевості. Існують три основні системи паркового планування, які склалися історично.

Італійська система паркового планування- передбачає розміщення парку на схилі гори й чітко виражену вісь з організацією на ній драбин, пандусів, гrotів, терас, каскадів води. Прикладами можуть бути численні вілли 17-18 ст., розташовані поблизу Риму.

французького») парку. Вона характеризується строго симетричним плануванням, але будується не на рельєфі, а на рівній місцевості. Для таких парків типовими є геометрична сітка алеї, широке застосування стриженої землі, фонтанів, водоймищ. Найбільшим парком регулярного типу є знаменитий Версальський парк поблизу Парижа.

Третя система планування парку має назву **пейзажної («англійської»)**. Пейзажні парки асиметричні за композицією, вони наслідують природні форми. Вигини доріжок, розташування груп дерев майстерно імітують звичайну природну обстановку. В Україні яскравими зразками «англійського» парку можна вважати паркові ансамблі «Олександрія», «Софіївка».

Зупинимось на зразках останніх
двох стилях парків:

- регулярний
- ландшафтний (пейзажний).

Особливістю регулярного стилю є геометричний принцип побудови парку – правильність ліній у плануванні, симетрія в розміщенні окремих його елементів тощо. Головним тут майже завжди є та чи інша архітектурна споруда, а рослинності відведено другорядну роль. Дерева, чагарники та трави, водойми, басейни та фонтани є тут лише декоративними доповненнями, причому шляхом стрижки, деревам і чагарникам часто надаються різноманітні геометричні форми. Парк у цілому набирає, таким чином, виразного архітектурного вигляду.

бувши резиденція французьких королів в місті Версаль, що сьогодні є вже передмістям Парижу; центр туризму світового значення. Багато палаців Європи побудовані під впливом Версалю. До них відносяться замки Сан-Сусі в Потсдамі, Шонбрунн у Вені, Великі палаци в Санк-Петербурзі і Гатчині, а також інші палаци на території Германії, Австрії та Італії. Проте, аналогів парку не існує.

лісів, лук, гір, озер тощо. Рослинність тут посідає провідну, а не підлеглу роль. Краса, якою захоплюється глядач у цьому випадку, полягає у природності довкілля (пейзажів). У ландшафтних парках владарює природа. Англія вважається батьківщиною європейського пейзажного стилю у парковій культурі, що підкреслює красу природи.

Англійські парки характеризуються природністю у розташуванні елементів, плавністю ліній. Вони на відмінну від вишуканих французьких, імітують нерівності природного ландшафту.

Елементами таких парків є невелике озеро, сходи, невисокі огорожі з рослин, газони, тераси, трояндові клумби, решітки для рослин і доріжки з червоної цегли. Стиль англійського парку походить з 18 ст. – часу Просвітництва, коли основною була ідея “природної людини у природному середовищі”.

У вітчизняній парково-будівній практиці зазначені стилі часто комбінувались. Як правило, палацова територія формувалась у регулярному стилі, а периферійна – ландшафтному.

Найбухливішого розвитку палацово-паркове будівництво в Україні набуло у другій половині XVIII – першій половині XIX ст. Його обумовлювало все зростаюче покоління українського, а також польського й російського шляхетства, яке мало маєтності в Україні. Звідси витікало прагнення до зведення в дворянських садибах цього періоду цілих палацових комплексів і створення великих просторових парків.

Софіївка